

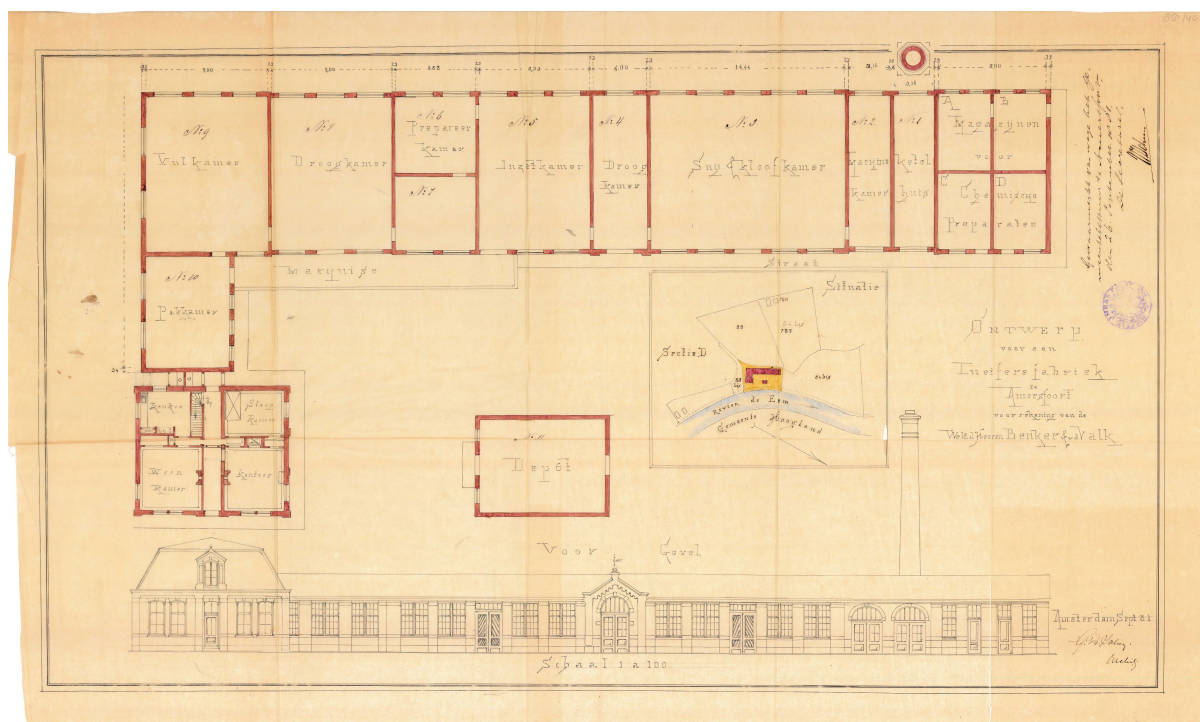
Invulling: ROVASE & ZEEP Architects and urban designers

SIESTA zet zwaar in op behoud van:

- Ad1: 1881-1883; 1886 Warner Jenkinson, Amersfoort

GESCHIEDENIS VAN HET GEBOUW

Het oorspronkelijke fabriekscomplex werd in **1881** ontworpen door de Amsterdamse architect **Gerlof Bartholomeus (Bart) Salm** (1831-1897). Het complex, dat in 1883 gereedkwam, bestond uit een aantal onderdelen. De eigenlijke fabriek bestond uit een **langgerekte hoofdmassa van een bouwlaag** hoog, evenwijdig aan de rivier de Eem. Haaks hierop, aan de zijde van de huidige Geldersestraat, kwam een **dwarsvleugel**. Tussen de dwarsvleugel en de rivier lag het woonhuis annex kantoor. Het woonhuis was met de dwarsvleugel verbonden middels een muurtje. Achter het woonhuis bevond zich een klein gebouwtje, het **laboratorium**. Aan de westzijde van het fabrieksgebouw werd de **schoorsteen** geplaatst. Het pand, dat de woning en de kantoren herbergde, lag met zijn voorzijde

richting de rivier de Eem. Ook het fabrieksterrein kon men rechtstreeks via de Eemzijde bereiken, middels een tweetal doorgangen in de muur die het terrein aan deze zijde afsloot. In **1886** werd het zuidelijke deel van het fabrieksgebouw met **een verdieping opgehoogd**.

Ad 2: Gerlof Bartholomeus (Bart) Salm, (1831-1897)

Architect Amsterdam

Zoon A. Salm - architect

G.B. Salm sloot met zijn praktische aanpak aan bij de wensen en behoeften van zijn opdrachtgevers. De in de negentiende eeuw opkomende industrie eiste een doelmatig ontwerp waardoor het rendement van de investeringen van de industriële optimaal zou zijn. Geoefend door de vele verbouwingen en uitbreidingen van fabrieksgebouwen ontwikkelde G.B. Salm een sobere vormtaal voor utiliteitsgebouwen. Hij realiseerde velerlei typen gebouwen in neorenaissancestijl en soms in een eclectische stijl.

G.B. Salm ontwierp woonhuizen en bedrijfsgebouwen in Amsterdam en omgeving. Hij liet zich vooral inspireren door bouwstijlen uit het verleden. Jarenlang was hij de vaste architect van dierentuin Artis. Tevens was hij voorzitter van de Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst (1876-1877). Hij werkte vaak samen met zijn zoon Abraham Salm (1857-1915), die uiteindelijk zijn praktijk zou overnemen.

Werken:

- 1858-1859, Leeuwenverblijf Artis, Amsterdam
- 1861, Suikerraffinaderij Beuker & Hulshoff, Amsterdam
- 1861, Ambachtsschool, Amsterdam
- 1862, Woonhuis voor W.A. Croockewit, Amsterdam
- 1866-1867, Faunamuseum, Artis, Amsterdam
- 1866-1867, Bibliotheek, Artis, Amsterdam
- 1867, Villa A.W. van Eeghen, Amstel 344, Amsterdam
(A.W. van Eeghen: koopman/voorzitter raad van toezicht Artis)
- 1869, Suikerraffinaderij "De Granaatappel", Lijnbaansgracht, Amsterdam
- 1870, Bierbrouwerij De Amstel, Mauritskade, Amsterdam
- **1873, Phoenix, Amersfoortsche Beijersch-Bierbrouwerij (ABB), Smallepad, Amersfoort**
(afgebroken 1971)
- 1877-1880, Aquarium, Artis, Amsterdam
- 1879, Kerk van de Vrije Gemeente (Paradiso), Weteringschans 6-8, Amsterdam
- 1879, Aquarium, Dierentuin Artis, Plantage Middenlaan, Amsterdam (ism zoon A. Salm)
- 1879, Wintertuin Krasnapolsky, 'Het wonder van de Warmoestraat', Amsterdam
(bron: De Dam, Feddes)
- **1881, De Amersfoortsche Lucifersfabriek, later Fabriekscomplex Warner Jenkinson, Kleine Koppel 39/40 / Geldersestraat**
- 1881-1883, Synagoge en concertzaal, Rapenburgerstraat, Amsterdam
- 1887, Keizersgrachtkerk, Keizersgracht 566, Amsterdam
- 1890, Stenen ombouw Czaar Peterhuisje, Zaandam (Nh) (ism zoon A. Salm)
- 1894, Synagoge, Lange Houtstraat, Amsterdam

De architecten Gerlof Bartholomeus Salm (1831-1897) en zijn zoon Abraham Salm (1857-1915) hebben in Amsterdam vele sporen nagelaten. Hoewel beide architecten traditioneel waren opgeleid, voldeden ze op een oorspronkelijke manier aan de vraag naar eigentijdse bouwtypen. Zij waren typische representanten van het eclecticisme, een stroming waarin elementen uit verschillende oudere bouwstijlen met elkaar gecombineerd werden. De

opdrachtgever had de keuze uit een ruime voorraad stijlvormen. Samen met nieuwe vormen smeedden de architecten deze samen tot een eigen herkenbare bouwstijl.

G.B. Salm leerde het vak bij Hendrik Hana (1814- 1877) en werkte bij Willem Anthonie Froger (1837- 1883), architect en inspecteur van Publieke Werken in Amsterdam (1852-1856). Omstreeks 1856 deed hij examen als landmeter. Het oeuvre van G.B. Salm was typerend voor het midden van de negentiende eeuw en bestond in belangrijke mate uit bedrijfsgebouwen, fabrieken en bankgebouwen, maar ook kerken en utiliteitsgebouwen en woonhuizen. Van deze categorie kunnen genoemd worden het gebouw kerk van de Vrije Gemeente aan de Weteringschans, later bekend als Paradiso (1879). Voor het Koninklijk Zoölogisch Genootschap Natura Artis Magistra ontwierp hij o.a. het Aquarium (1879- 1882), het Faunamuseum en Bibliotheek (1866-1867) en het leeuwenverblijf (1858). Voor de Amsterdamse Omnibusmaatschappij ontwierp hij de tramremises op het Roeterseiland (1872-1894), voor Hotel Krasnapolsky ontwierp hij de elektrische centrale (1882) en de wintertuin (1879). Voor De Nederlandsche Bank ontwierp hij een uitbreiding van het hoofdgebouw aan de Oude Turfmarkt verschillende gebouwen. Uit de categorie utiliteitsgebouwen kunnen genoemd worden de suikerraffinaderij "De Granaatappel" aan de Lijnbaansgracht (1869). Als zijn belangrijkste schepping geldt het Aquarium voor Artis), een ontwerp waaraan mede door zijn zoon Abraham is bijgedragen. In de jaren tachtig vinden we de handtekening van zijn zoon onder vele projecten, samen met die van zijn vader. Vanaf 1890 wordt het aandeel van G.B. Salm in het oeuvre van het bureau kleiner. Tot zijn late werken behoren de synagoge aan de Lange Houtstraat (1894) en de metamorfose van het Czaar Peterhuis in Zaandam. Dit was een buitengewone opdracht van het keizerlijk hof in Sint Petersburg (1890,1895), waarvoor hij onderscheiden werd met de Sint Anna-orde. Het houten huisje werd door hem gerestaureerd en van een ombouwing voorzien.

Hij was maatschappelijk actief, vooral in de architectenverenigingen. Van 1860-1869 bekleedde hij bestuursfuncties in het Genootschap Architectura et Amicitia, waarvan hij tussen 1864-1868 het voorzitterschap bekleedde. Ook binnen de Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst was hij actief en was er van 1876-1877 voorzitter.

Opleiding:

- 1844-1848, Instituut voor Teekenkundig Onderwijs
- 1849, Akte voor het uitoefenen van het beroep van landmeter (13.11.1849)
- 1849 -1852, Koninklijke Akademie van Beeldende Kunsten

Nevenactiviteiten:

- 1861-1877, Maatschappij voor den Werkenden Stand/docent
- 1860-1864, Architectura et Amicitia/bestuurslid
- 1864-1869, Architectura et Amicitia/voorzitter
- 1866-1869, Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst/bestuurslid
- 1868, Prijsvraag Vervoerbaar gebouw voor muziekfeesten, tentoonstellingen en vergaderingen van 300 personen/jurylid
- 1869-1870, 1875-1876, Bouwkundige Bijdragen/medewerker
- 1874-1876, Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst/vice-voorzitter
- 1876, Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst/voorzitter
- 1873, Koninklijk Zoölogisch Genootschap/lid/Prijsvraag voor een circus/jurylid
- 1873, Prijsvraag voor een grafsteen/jurylid
- 1873, Prijsvraag voor een verhandeling over de verhouding tussen het ambacht en het kunstonderwijs

Bronnen:

<https://archief.amsterdam/inventarissen/overzicht/1315bt.nl.html>

<https://zoeken.hetnieuweinstituut.nl/nl/personen/detail?q=G+B+Salm&page=1>

Ad 3: Schoorsteen WARNER JENKINSON (luciferfabriek)

1	B	Amersfoort	Warner Jenkinson	D.van der Leyden/NKI	1919	DR	20
---	---	------------	------------------	----------------------	------	----	----

Uit: Fabrieksschoorstenen in Nederland, Arjan J. Barnard

Verklaring kolommen:

Kolom 1: 1 = toevoeging aan de lijst van na 1985

Kolom 2: B = de schoorsteen bestaat in 2017 nog steeds

Kolom 3: Plaatsnaam in kleine letters – toevoeging van na 1985

Kolom 4: Naam van het bedrijf waarbij de schoorsteen is gebouwd

Kolom 5: Het soort bedrijf waarvoor de schoorsteen bedoeld was

Kolom 6: Bouwjaar

Kolom 7: DR = De Ridder, Den Haag

Kolom 8: **20 m hoog**

SIESTA geeft de voorkeur aan het geheel opnieuw op metselen van de schoorsteen in plaats van optoppen zoals dit ligt in het voorstel van de architect.

OFFERTE tbv

From: "Harm Meijer" <harm.meijer@harmmeijer.nl>

Date: December 10, 2011 9:16:40 AM GMT+01:00

To: "Bastiaan van de Kraats" <bastiaan@1meter98.eu>

Subject: Begroting schoorsteen

Door familie omstandig heden is het mij niet gelukt een compleet rapport en aanbieding van de schoorsteen aan de Kleine Koppel te maken, wel hierbij de te verwachten kosten om de schoorsteen wederom in en goede staat te brengen, met een garantie periode van 10 jaar, t.w. ,

- Ad.4: Waardestelling gebouwencomplex Warner Jenkinson
gebaseerd op rapport: SCHOKKER ADVISEUR BOUW dd.18-05-2017

